

nødent omfang håndhæves over for de enkelte danske virksomheder eller borgere. Danmark vil også være forpligtet til at undlade at lovgive i strid med de umiddelbart anvendelige fællesskabsregler, og Danmark vil være forpligtet til at sørge for, at de danske tvangsfuldbyrdsmyndigheder om nødvendigt fuldbyrder de konkrete fællesskabsafgørelser, der pålægger danske virksomheder at betale et pengebeløb.

Der er intet i disse forpligtelses *indhold*, der giver grundlag for at antage, at deres opfyldelse ikke kan bedømmes ud fra samme synspunkter som andre traktatmæssige forpligtelser for den danske stat.

3. Reaktionsmulighederne i tilfælde af forpligtelses overtrædelse

I traktaterne har medlemsstaterne i et nærmere angivet omfang henskudt afgørelser vedrørende fællesskabsretten til en særlig domstol.

a. Fællesskabsdomstolen kan afgøre, om en medlemsstat har opfyldt en forpligtelse, som påhviler den i henhold til traktaterne, jfr. EØF-traktaternes art. 169 og 170 og tilsvarende bestemmelser i de øvrige traktater. Sagen kan indbringes for Domstolen enten af Kommissionen eller af en anden medlemsstat. Såfremt Domstolen fastslår, at en medlemsstat ikke har overholdt forpligtelsen skal den pågældende stat efter art. 171 gennemføre de foranstaltninger, der er nødvendige til dommens opfyldelse. Domstolen har imidlertid ikke kompetence til at erklære en national retsregel for ugyldig eller uvirksom. Domstolen kan alene konstatere, at den pågældende medlemsstat ikke har overholdt sine forpligtelser.

Domstolen har særlig tydeligt givet udtryk herfor i den såkaldte »Humblet«-sag, der vedrører Kul- og Stålfællesskabet, men hvor Domstolen også kommer ind på fællesmarkedstraktatens bestemmelser:⁵⁴

»På den anden side har domstolen ingen kompetence til at erklære en medlemsstats love eller administrative regler for ugyldige.

EKSF-traktaten bygger nemlig på princippet om en streng adskillelse af fællesskabsinstitutionernes kompetence og den kompetence, som medlemsstaternes myndigheder har. Fællesskabsretten giver ikke fællesskabsinstitutionerne ret til at erklære en medlemsstats love eller administrative

regler for ugyldige. Hvis den Høje Myndighed⁵⁵ derfor mener, at en medlemsstat ved at vedtage eller opretholde bestemmelser, der er i strid med traktaten, ikke har overholdt en af de forpligtelser, som påhviler den i henhold til traktaten, kan den ikke selv erklære disse bestemmelser for ugyldige eller ophæve dem, men kan blot i medfør af traktatens art. 88 konstatere et traktatbrud og derefter starte den procedure, der er fastsat i nævnte bestemmelse med henblik på at foranledige den pågældende stat til selv at ophæve de foranstaltninger, som den har taget.

Det samme gælder for Domstolen, der ifølge traktatens art. 31 værner respekten for fællesskabsretten, og som i medfør af Protokollens art. 16 er kompetent til at afgøre ethvert stridsspørgsmål om traktatens fortolkning eller anvendelse, men som imidlertid ikke på egen hånd kan erklære en medlemsstats nationale love eller administrative regler fra dens myndigheder for ugyldige eller ophæve dem.

Denne påvisning af grænserne for Domstolens kompetence kan endvidere støttes på et argument fra Rom-traktaterne, særlig EØF-traktatens art. 171 og EURATOM-traktatens art. 143, som kun giver Domstolens afgørelser i tilfælde af traktatbrud en retskonstaterende virkning, samtidig med at de forpligter staterne til at træffe de foranstaltninger, som er nødvendige for at opfylde afgørelsen.«

Der er ikke i Fællesmarkedstraktaten fastsat regler om sanktioner i tilfælde af, at en stat ikke opfylder en dom.⁵⁶

Det forhold, at stater ved en traktat enes om, at spørgsmål om deres overholdelse af forpligtelserne efter traktaten skal kunne indbringes for en mellemfolkelig domstol, er ikke usædvanligt. Som eksempel kan nævnes, at Danmark har underkastet sig Den europæiske Menneskerettighedsdomstols kompetence i sager, hvor Danmark påstås at have overtrådt Den europæiske Menneskerettighedskonvention.

Heller ikke dette forhold giver således grundlag for at antage, at spørgsmålet om opfyldelse af Danmarks forpligtelser ved en eventuel tiltrædelse af De europæiske Fællesskaber ikke kan bedømmes ud fra samme synspunkter, som anlægges over for Danmarks øv-